

Minikwéwin éko Kikiskawáwasowin

Mámawi wá wícitáták éká
tátékác kita-ápaciták minikwéwin

Ká Kikiskawáwasoyan éko éká ká Ápacitáyan Minikwéwin

Nistom káwí ocawásimist awiyak náspic anima ta minénitákon. Óma káwí ati-opikitásayan éko ana kícewákan, kícisának wéká kitótémak, kakinaw kikákí wá wícihikok óma kiyám éká-ta-ápacitáyan minikwéwin éskwá kikiskawáwasoyan.

Minikwéwin óma misiwé ité óta takon é ápatak Canada, máka wina ocitaw nanísánan ta ápacitáyan-nawac máka kika oci nanísánihikon ápacitáyaní minikwéwin mékwác é kikiskawáwasoyan. Óma ká wéténitákok kiyám ‘éká namwac ta minikwéyan’ óma mékwác ká kikiskawáwasoyan, móna máka ékosi kaskitáwak kita itótakik éko náspic ékwáníma animénitamihikowak éká kita itótakik óki óta ká ayácik Manitoba.

Miscét ininiwak ápacitáwak óma minikwéwin kita otamihikocik éká éwí nóté mósihonocik, éko ókik atit kí otinikowak anima minikwéwin mwécié tépitawi mágikwapiscikocik. Átit ókik ininiwak mwác mitoni kiskénitamwak wéká nisitotamwak náspic énánsának ta ápatak anima minikwéwin mékwác ká kikiskawáwasoyan éko éká awiyak ká miskawat ta wícihis ékwéniw oci náspic anima kika ánimitán ta póni minikwéyan. Máka wina miskawaciý awiyak kita wícihis ékwéniw oci, kika kaskitán éká-ta-ápacitáyan minikwéwin mékwác é kikiskawáwasoyan.

Wá wíchiskwáki anikik kícisának, kitótémak éko anikik kotakak ká sákhiskik kika kiskénitén tánisi ta itótaman kiyám éká ta ápacitáyan minikwéwin mékwác ká

kikiskawáwasoyan. Ká kécináhoyan óma kakinaw kiskénitamona é ayáyan éko nanátok ápacitáwina ékota kika oci mino wícihaw ana káwí ocawásimisit, ékota kika oci kawácín kita wá wíciyat ana káwí ocawásimisit kiyám éká ta ápacitáyan minikwéwin.

Nipakosénimonán óma kiskinahótowasinahikan kita wícihikoyan kita kiskénitaman óma tánikok éspíci nanísának ta ápatak minikwéwin mékwác ká kikiskawáwasonániwak éko ta kiskinawámágik tánisi kékí isi wá wíchískik anikik ká sákhiskik anté ká ayácik kititáwinik.

Mámahókamako, kika kaskitán kiyám éká ta ápacitáyan minikwéwin mékwác ká kikiskawáwasoyan.

Minikwéwin, Kikiskawáwasowin éko FASD ká itakik

Mistahi takonwa kiskénitamona tánisi awina ta itótak óma káwí hitáhikit oski awásis. Ápiscawásis otápánáskos tánisi kawisk kita isi asamat ta kécináhonániwak óma kawisk é isícikániwak éka wésám kita osaméntamihikoyan óma ká kikiskawáwasoyan.

Máka wina anikik maskikíwininiwak kakinaw pýeak kékwan mámawi

tápwenitamwak éko móna nántaw kiyám apók apisís minikwéyaní kika pisci nanísánihison ékota. Éko mína kiskénitamwak óma ká Minikwéyan Mékwác É Kikiskawáwasoyan Kikakí Nisiwanátáspinatáw ana Kicawásimis (FASD) ká itakik táti ayát éko awasimé kika nanísányaw ana kicawásimis kisáspín wésám mistahi minikwéyaní

Ana apiscawásis ostikwán éko omiyaw tápitawi nitáhikininiw óma mékwác ká kikiskawáwasoyan éko minikwéwin ápacitáyani ékospík óma kika wanáyw ana kicawásimis kawisk táti nitáhikit. Kisáspin ápacitáyani minikwéwin ékospík óma ékwáni wípac nawac ta pisci nitáhikiw ana awásis, éko ta páwanínákosiw éko mína anima macákosiwin FASD ká itakik táti ayát. Apók kotaka nanátok maci maskikíya otinamani ta ápcitáyan pýeakwan ékwani nántaw ké isi nisiwanátiskákot ana awásis óma éká kawisk kita nitáhikit éko ta macinákosít ana awásis, máka ayíw anima piko minikwéwin ká ápacitáyan mékwác é kikiskawáwasoyan ta ocipanik anima macákosiwin FASD ká itakik.

Ká kikiskawáwasonániwak pá pakán kakinaw anikik awásisak yá isi nitáhikiwak. Ké isi nitáhikit ana awásis nana-tok kékwána kita pakamiskákow ékota tápiskóc anima ká tatwáskinét, ká isi asamat éko kápé isi ayánit oníkhokowa éko kakinaw anikik awásisak pá pakán ta yá itiskákowak anima minikwéwin ékospík óma. Ékoma wéci kisténéitákók óma kita kiskisyéy kiyám piko inikok apisís minikwéwin ápacitáyani mékwác ékikiskawáwasoyan kika pisci ákosi-wáspinéyw ana kicawásimis, kiyám wina pá pítos awiyak itiskiy ékwéniw oci.

Kisáspin ki nánákatawénitén óma éwí ocawásimisiyan, ki síkimikawín éká ta mikoskácitáyan ta ápacitáyan minikwéwin. Kisáspin ásay ki kikiskawáwaso kiskénita piko ispík kikakí kwéskátisin kita ati mino ayáyan kawisk kita ocawásimisiyan. Kisáspin kí kwéskátisiyan kita mino ayáyan, ta pónitáyan minikwéwin, ispík ki kaskitáyani ékwéniw kika mino itótawáw ana ki cawásimis éká nántaw ta isi pisci itáspinét ékosi itótamani.

Kékwán anima ká itakik FASD?

Anima FASD maci ákosiwin anima éko kakinaw awiyak ékosí ká isi ayát pá pakán kita yá itáspinatikowak anima ká ati isi ayáčik opimácihowiniwáw. Tanto ana awiyak ká ayát óma macákosiwin FASD ká itakik ocitaw piko nántaw isi mäs-kawénitákosiwak éko ayáwak mínikosi-wina ta isi mino wá wícihiwécik nántaw ité máka ocitaw piko ta natawénita-mwak nántaw ta isi tápitaw wícihicik tanto kísikáw opimácihowiniwáw oci.

Kiyám wina piko pá pakán é yá itiskáko-cik oméniw macákosiwin, FASD anima kika mósitán tánísi ká yá isi ayáyan ta kakwé kisksíyan kékvana, ta kiskéni-taman masinahikan, natotamowina, ká isi kakitatot kotak ininiw, ta oci nákacitáyan mósawáspinewina éko kitótémínawin mína kí myaw nócítawí-na. Átit óhi ká itáspinéskákoyan anima macákosiwin sémák ta nókon ispík nitahikiciy ana awásis éko anihí kotaka ékotowa oci ákosiwina picénak kí ati opikiciy ana awásis tátí ná nókonwa éyako.

Éki awásis ká nitáhikit éko é ayát anima macákosiwin FASD ékwáni piko inikok kí isko pimáti sit kota natawénitam kota

tápítawí nákaciyt éko ta wícihit óma ta mino ayát anis ta nócihiko anihí nanátok ákosiwina, tápiskók anima kitéhi oci, micíkicototosiwak éko anima óskon ákosiwin.

Tánísi mwéci ká yá itáspinatikocik ispík ékí minikwániwak éko kí-kiskawáwasoyan kakinaw pá pakan tátí yá itáspinéwak óma ká ati opikicik ókik oski awásisak, máka kakinaw anikik oski awásisak ká ayáčik anima macákos-iwin FASD pá pýakwan kékwan mósitáwak-kita tápitawí inikok ta isko pimáti sitcik móna kota misiwéiwak kota maskawáti sitcik, ta ánimitáwak anihí kiskinawámátowina, wíci nócicikéwina éko omósítawina ta tápitawí maca-macamihiskáko kiyám piko kékwan kí nócítat.

Máka kiskénta piko ispík kikakí kwéska-tisin kota ati minopanahikoyan oté nikanik. Apisí nawac ká minikwéyan wéka mämaw ká póni minikwéyan ispík ka kiskawáwasoyan ékwáni móna ta nócihiko éyako ana kicawásimis éko ta mino opikiw éko ékotowa macákosiwin kota nócihikot.

Kakinaw Kikakí Sítoskamawanak awa éká kota Mikoskácítát Minikwéwin mékwác Ékikiskawáwasot

Ká isi máwaci y kisténi tákosiyan óma ká otótémíyan, ákómákan, wéka kí wícéwakan ta tápitawí wápatinacik ésákiyacik éko éwí sítoskamawacik éko ta wá wíciyacik nántaw isi anikik ká kiskéni mácik éko éwí ocawásimisicik. Ékosi kikakí itótén kisáspin kísta mwéskwatáti soyán minikwéwin oci éko ta tápitawí mino wícéwát ana

Óko ita átit kékvana kikakí mämawi itóténawaw ta otamihisoyé:

 Wá wícihik ta kiskéni takik tánísi tátí kawisk itótakik kékvana éko anima ká itáti sitcik:

Émwés, mékwác wéka ispík kákí ocawásimisicik, kika wá wíciyáwak kota síkimacik éká awasimé kota mikoskácítacik minikwéwin.

 Kotaka kékvana éka minikwéwin éispakoki minikwé:

Nókoták óma é sítoskátonániwak kiyám éká minikwéwin ta takok ité ká tasi mämawítowék.

 Kotaka oski kékvana máci nócítak kota mino otamihikoyan:

Wésám piko anihí kékvana kákípé nócítáyan minikwéwin tápitaw ékota kí takon éko máka kí titapin kota natawi kocitáyek kota nócítáyak kékvana ta mino otamihikoyék éko móna tátékac natawénitákon kota minikwániwak.

ká kikiskawáwasot ta oci kisténi mot éko ta kisténi tamát óma mékwác ká kikiskawáwasot. Ká sítoskáskik anikik kicsának éko kitótémak ékwáma wéci kaskitáci k anikik káwí ocawásimisicik kawisk kota itáti sitcik éko ta maná-wí-sakáspinatisot nántaw isi otitatisiwinik oci.

Éko máwaci y kisci, káwina nán-taw iténi mat ana ká kikiskawáwasot. Kiyám áta náspic éwéti títakok tápwé piko kota pónitáyan anima minikwéwin ispík ékiskéni-taman óma é kikiskawáwasoyán, máka ocitaw piko átit ókik iskwéwak mwác kí kaskitáwak ta pýako itótamásocik ékwéniw ékwáni piko ta nátámost-awát awina ta wá wíchikot ta pónitát anima minikwéwin ékospík. Máka wina pakwanta wí yá iticiy awa ká natonak ékosi ta isi wícihik apók étoké mwác ta natoman ékosi ta isi natamákot awina ta itótak ékwéniw.

Wá wítapimik kota kakitatacik pa pýatak, ta nisitotawacik óma é ánimitáci kí yáko ta itótamásocik éko ékota kikakí wíciyáwak kota miskakik ékotowa paminikéwina ká isi natawénitákoki ta itotécik.

Ta Miskaman ité nanátok isi Wícihiwéwina

Kisáspin kitayán kakwécikémona tánisi óma kékí itótaman inikok kita wícihiwéyan éko ta mino ayáyan óma ká kikiskawáwasoyan kakitosik anikik maskikíy éko ákosiwina ká paminakik wéká itoté ákosiwikamikok

Kisáspin kikikiskiwason wéká ki wá wíciyaw awiyak ékosi é isi ayát éko kinóté wíciyaw ta pónitát minkwéwin, ókik kikakí kakitotáwak:

Addictions Foundation of Manitoba: móna kékwan kita tipahikéyan 1-866-638-2561

Health Links-Info Santé: 204-788-8200 éko móna kékwan kita tipahikéyan 1-888-315-9257

Kikiskawáwasowin kiskénitamona (Society of Obstetricians and Gynecologists of Canada): pregnancyinfo.ca

Provincial Adult Addictions Information Line: isi ayamiwin: pé isi ayami éko móna kékwan kita tipahikéyan 1-855-662-6605

Youth Addictions Centralized Intake Service Line: móna kékwan kita tipahikéyan 1-877-710-3999

Kita miskaman mamitonénitamowi ákosiwáspinéwina kiskénitamona éko ékotowa páminikéwina, óté isi ayami:

First Nations & Inuit Hope for Wellness Help Line: móna kékwan kita tipahikéyan 1-855-242-3310 wéká ókik kikakí kakitotáwak hopeforwellness.ca

Klinic Crisis Line: 204-786-8686 wéká móna kékwan kita tipahikéyan 1-888-322-3019

Manitoba Farm and Rural Support Services: móna kékwan kita tipahikéyan 1-866-367-3276

Ká natonaman awasimé kiskénitamona anihí oci nanátok páminikéwina anima FASD áskosiwin ká itakik, óté itápi Government of Manitoba www.gov.mb.ca/fs/fasd wéká ká nókopaniki ká isitisayaman anihí ki masinayikéwina FASDInfo@gov.mb.ca

Itápi anté DrinkSense.ca kita miskaman nanátok kiskénitamona éko páminikéwina anihí oci óma ká ápatak minikwéwin mékwác é kikiskawáwasot awa iskwew.

Dr. Ana Hanlon-Dearman MD
Medical Director, Child Development Clinic
Medical Director, Manitoba FASD
Centre/MB FASD Network

Ácimowin oci Dr. Hanlon-Dearman

Anima Fetal Alcohol Spectrum Disorder (FASD) macáskowiwin itowa éko inikok ké isko pimátisiyan kika nócihiwon wáwís ana awásis kákí minikwénit mékwác é kikiskawáwasot omámawa. Óma ká minikwániwak mékwác ká kikiskawáwaso-naniwak éko ékota ta oci maciskáko ana awásis éka ta mino nitáhikinik ostikwán éko omíyaw.

Kakinaw ana awiyak anima macákosowin FASD ká ayát ócitaw piko kékwan ayáwak kita maskawátiiskákocik éko ta má mákowénitamihikocik kékwaná éko mína ta natawénitamwak tanto kísikáw kapéksik kawisk kita pamistamáci kékwaná éko ta tápitawi nákacihicik. Kiskénitamona ési ayámakak, éko mína ta nisitawinaman éko ta nisitotaman étáspinémakak óma macákosíwin, kitakí wícihiwak eyako anihí ká ayáci k anima FASD kita mino pimácihocik ité ká kinawénimicik.

Anté Manitoba FASD Centre wápaméwak awásisa éko oskátisa ká itenimáci k éyánit anima macákosíwin FASD, ta wítakik tónisi mwéci étiskákot ana, kékwaná kaskitát ta mino itótamásot éko kékwaná ká ániménitamihikot ta itótak máka ta wanasowátamwak tónisi mawacy kékí isi mino wícihiwík ókik ininiwak. Kak-wécikémona oci ité kékí isitisahocik ta wápamáci maskikíwininwa óté kikakípítotán ta kakitataci anikik Diagnostic Coordinators ká iticik.

Anikik anté Centre ká otatoskékík mína papámotéhowak misiwé óta Manitoba é papá wápamáci ininiwa anima oci ákosíwin, éko óté ká yá itotécik Selkirk, Beausejour, Thompson, The Pas, Norway House Cree Nation, Brandon, Dauphin, Swan River, Portage la Prairie, Steinbach éko Winnipeg.

Wina inikok anikik ká atoskátakik éko é wá wíciyáci k anikik ká ayánit anima macákosíwin FASD, kitakí kaskitáwak mína ta wíciyáci kita-pánitánit anima minikwéwin ékospík óma. Otótémitik, owícisának éko aniki wícéwákana, kikakí kaskitánaw kawisk ta isícikéyak ité ká ayáyak wina eká ta takok ta ápatak minikwéwin ité ká wícihík anikik ká kikiskawáwasocik ékospík-óma.

Anikik Manitoba Liquor & Lotteries míkwéc itwéwak anikik Manitoba Department of Families éko ana Dr. Ana Hanlon-Dearman óma kákí kiskinahótahiwé éko kákí wícihiwéci kita ositániwak óma masinahikan With Child Without Alcohol ká itakik.

DrinkSense.ca

Masinahikáték Niski Písim 2022